

20#doc_info.

Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo realizatsiyi investytsiynykh proektiv iz zachynnyy investytsiyamy: Zakon Ukrainy vid 09.08.2023 № 3311-IX [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Implementation of Investment Projects with Significant Investments: Law of Ukraine of 09.08.2023 No. 3311-IX]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#doc_info [in Ukrainian].

15. Свириденко Ю. «Зроблено в Україні» фінансуватиметься повноцінно в наступному році. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/a9b1c5f8-5d4a-417c-8350-0ec5ad03fa4a?lang>.

Svyrydenko, Yu. "Zrobleno v Ukraini" finansuvatymetsya povnotsinno v nastupnomu rotsi ["Made in Ukraine" will be fully funded next year]. Retrieved from <https://me.gov.ua/News/Detail/a9b1c5f8-5d4a-417c-8350-0ec5ad03fa4a?lang> [in Ukrainian].

Волосов Анатолій Михайлович, канд. екон. наук, кафедра економіки та бізнесу, Державний біотехнологічний університет; e-mail: volosov63@gmail.com.

Volosov Anatoly, PhD in Economics, Department of Economics and Business, State Biotechnological University; e-mail: volosov63@gmail.com.

Михайлова Олена Валентинівна, канд. екон. наук, кафедра економіки та бізнесу, Державний біотехнологічний університет; e-mail: emi030865@gmail.com.

Mykhailova Olena, PhD in Economics, Department of Economics and Business, State Biotechnological University; e-mail: emi030865@gmail.com.

DOI 10.5281/zenodo.14634144

УДК 338.43:005.94

ПРО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УРЯДОВОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

М.Л. Павлишин

В умовах воєнного стану державна підтримка АПК є доцільним для забезпечення продовольчої безпеки. Організаційно-економічна система державної підтримки складається з форм, елементів, економічних інструментів, ефективно поєднання яких дозволяє підтримувати розвиток аграрного сектору. Наведено заходи державної політики, урядові програми, фінансові інструменти, спрямовані на підтримку АПК. Проте вони не вирішують всі проблеми АПК.

Ключові слова: агропромисловий комплекс України, аграрний бізнес, сільськогосподарські підприємства, ресурси, державні програми, заходи, механізм підтримки, агропродовольча політика, продовольча безпека

ON THE ORGANISATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF GOVERNMENT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX

M. Pavlyshyn

With Russia's full-scale war against Ukraine, government support for the agricultural sector is critical and economically viable for the survival of agricultural enterprises. It is also vital for ensuring internal and external food security. An organisational and economic system of government support consists of forms, elements, and economic instruments. An effective combination of all the components of the system allows to support the development of the Ukrainian agricultural sector.

The article systematises information on state policy measures and financial instruments aimed at supporting the agro-industrial complex. Effective instruments include budget subsidies, grants, compensation programmes, tax breaks, loans, and portfolio guarantees. As of 2024, the government has implemented a set of government measures to support agribusiness. These measures partially contribute to the stabilisation and recovery of the agro-industrial sector, which was affected by the war. The government's programmes include financial assistance for small businesses and farmers, compensation for land demining, restoration of land reclamation systems, purchase of agricultural machinery, loan guarantees to reduce collateral, government grants for the development of gardens and greenhouses, starting a business, including for veterans, and tax benefits for businesses whose land is located in the war zone.

Current government programmes still do not address a number of agricultural problems that have been exacerbated by the war, including: lack of human resources, including a shortage of men; expansion of logistics, selection of alternative supply chains for agricultural products; accelerating the demining of agricultural land; restoration of soil fertility by developing the production of biologicals, microbiological and bacterial preparations that activate the reserves of nutrients necessary to increase fertility; development of organic production and approximation to sustainable development; development of bioenergy by converting part of the harvest into gas; development of the agricultural processing industry; diversification of products, reorientation to more profitable crops: growing cotton, flax, soybeans, legumes, walnuts, garlic, etc, support for Ukrainian farmers through the introduction of targeted grant programmes aimed at restoring livestock and reconstructing livestock farms; expanding the terms of leasing and credit programmes aimed at purchasing domestic agricultural machinery; attracting investors to develop agriculture, including the purchase of new machinery and infrastructure; adaptation of the national agri-food policy to the provisions of the EU's Common Agricultural Policy and harmonisation of the national legislation in this area with the EU requirements.

Keywords: *agro-industrial complex of Ukraine, agriculture business, agricultural enterprises, resources government programmes, measures, mechanism of support, agri-food policy, food security.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. АПК є ключовим сектором економіки України. Тому для підтримки його розвитку уряд впроваджує багато трансформаційних змін. Проте, їх не достатньо, не завжди вчасно впроваджуються, часто не ефективні. Здійснюючи аналіз напрямків державної політики, яка направлена на регулювання питання розвитку АПК України, на наш погляд варто зосередити увагу на наступних пріоритетних завданнях: урядова й грантова допомога розвитку секторів АПК і програмна підтримка власного виробника, гармонізація вітчизняних нормативів з технічними регламентами ЄС в напрямі агросектору, відбудова й розвиток інфраструктури галузі АПК й продовольчого ринку загалом, застосування економічно ефективного високотехнологічного виробництва й переробки сільгосппродукції тощо [1]. Нами постійно моніторяться трансформаційні зміни в АПК. Зокрема, впроваджені зміни в систему управління кадрами, менеджмент сільського господарства, агропромислового виробництва, систему продовольчого забезпечення України [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що уряд та вчені постійно моніторять стан АПК, підприємства яких ведуть бізнес в умовах воєнного стану. У публікаціях також обґрунтовується вплив на розвиток агробізнесу різних систем управління, які застосовуються агропідприємствами [3].

На урядових сайтах [4–9] періодично подається інформація про діючі інструменти та заходи державної підтримки агросектору. Вони стали першоджерелами для подальших наших досліджень.

Мета статті – дослідити організаційно-економічний механізм урядової підтримки розвитку АПК України.

Вклад основного матеріалу дослідження. Від початку повномасштабної війни агробізнесу завдано величезних збитків, що негативно впливає на продовольчу безпеку України [3]. Через це урядом визначено конкретні пріоритетні напрямки підтримки агробізнесу, направлених на стабілізацію і відновлення сільського господарства. Державний механізм підтримки й розвитку сектору АПК України включає різні методи та складається із системи організаційно-економічних заходів. Ця система підтримки складається із форм, елементів, економічних інструментів, поєднання яких дозволяє досягнути спільну мету, а саме підтримати та забезпечити розвиток сектору АПК України [4].

Враховуючи великі гуманітарні й економічні наслідки війни, реалізація програм державної фінансової допомоги для підтримки агросектору є життєво важливим (табл. 1).

Отже, з табл. 1 бачимо, що серед фінансових інструментів державної підтримки АПК України відчутними бюджетні програми, у тому числі програми фінансової допомоги, фонди, кредитні гарантії, пільги, гранти, бюджетні субсидії і компенсації. У проєкті бюджету на 2025 рік на підтримку розвитку АПК заплановано понад 5 млрд грн. Із них 4,726 млрд грн заплановано на виплату дотацій погектарну підтримку агровиробників, на утримання ВРХ, ДРХ та овець, 200 млн грн – відновлення і будівництво меліоративних систем, 5 млн грн – компенсацію ЄСВ сімейним фермерським господарствам, 80 млн грн – надання пільгових безвідсоткових кредитів фермерським господарствам, 1,37 млрд грн – видачу грантів для садівництва і тепличного господарства, 1 млрд грн – розмінування сільгоспземель [7].

Таблиця 1 – Систематизація урядових програмних заходів підтримки АПК

Інструменти	Вид фінансової підтримки	Деталізація призначення	Бюджет 2024 р.	Проект 2025 р.
1	2	3	4	5
1. Бюджетні субсидії	Дотація в межах бюджетних призначень на 1 га оброблюваних угідь (погектарна підтримка)	для територій можливих бойових дій (б.д.) – 1 тис. грн/га, активних б.д. – 2 тис. грн/га	881 млн грн	4,726 млрд грн
	Безповоротна субсидія малим агропідприємствам, що обробляють до 120 га	для деокупованих територій – 8 тис. грн/га, контрольованих територій – 4 тис. грн/га		
	Дотація для утримання маточного поголів'я кіз й овець	до 2 тис. грн/голову (не > 500 голів)	796 млн грн	
	Дотація для утримання ВРХ	до 7 тис. грн/голову (не > 100 голів)		
	Підтримка сімейних фермерських господарств, зокрема компенсація доплати ЄСВ	для членів/голови сімейного фермерського господарства	5 млн грн	5 млн грн

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
2. Держ-програма «Робота»	На розвиток садівництва, ягідництва та виноградарства (вартість проєкту)	70% (але не >10 млн грн) на висадку насаджень до 25 га (30% співфінансування)	383,6 млн грн	1,37 млрд грн
	На розвиток тепличного господарства (будівництво модульної теплиці площею від 0,4 до 2,4 га)	до 7 млн грн, де не менше 4 постійних, 10 сезонних працівників на 1 га	95,9 млн грн	
	На розвиток власної справи, у т.ч. відкриття переробних підприємств (вартість проєкту)	до 70% на розвиток садівництва (але не >10 млн грн), до 70% на будівництво теплиць (але не > 7 млн грн), 30% співфінансування	890,5 млн грн	Відсутні дані
3. Майданчики	Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) із субгрантом «Підтримка агро-ММСП»	підтримка МП, які постраждали від активних бойових дій, окупації рф	На запит бізнесу	Відсутні дані
	Національна платформа продовольчої безпеки	взаємодія держави, бізнесу, волонтерів: онлайн-угоди і логістика		
4. Програми компенсацій вартості	Відновлення і будівництво меліоративних систем (зрощувального обладнання)	до 50% (але не > 26,5 тис. грн/га оброблюваних угідь)	На запит бізнесу	200 млн грн
	На придбання техніки, обладнання (устаткування)	до 25% (куплене після 1.04.24, перелік Мін. економіки)	1 млрд грн	Відсутні дані

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
	Розмінування земель с/г призначення (робіт)	до 80%	2 млрд грн	1 млрд грн
5. Податкові пільги	Звільнення від сплати податків деяких агропідприємств	у яких с.-г. землі в зоні активних бойових дій чи на замінованій території	На запит	На запит
6. Пільгове фінансування (кредити), портфельні гарантії	Зменшення застави через: - Фонд часткового гарантування кредитів у с/г; - Фонд розвитку підприємництва	вдвічі зменшено заставу під кредит підприємствам, що обробляють до 500 га	150 млн грн	Відсутні дані
	- Екстрений проєкт надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)	понад 90 тис. фермерів змогли залучити оборотний капітал на пільгові кредити, гранти	1,5 млрд дол.	Відсутні дані
	Програма «Доступні кредити 5-7-9%» (проценти на рік)	1% перші 2 роки, 3% з третього, решта – компенсація з бюджету	80 млн грн	80 млн грн

Джерело: складено на основі [5, 6, 7].

З метою підтримки розвитку бізнесу урядом інвестовано 7,1 млрд грн від початку реалізації програми «Робота» до березня 2024 р. (табл. 2).

З даних табл. 2 видно, що за весь період дії урядової програми (з 01.07.2022 по 23.09.2024 р.) за проєктом «Робота» фінансову допомогу на відкриття власного бізнесу отримали понад 14 тис. підприємців. В усіх регіонах України додатково було створено понад 40 тис. нових робочих місць. Грантоотримувачами податками і зборами вже сплачено 2,5 млрд грн до бюджету. Результати урядового механізму грантової підтримки агробізнесу за напрямками «Свій сад» і «Своя теплиця» зазначено в табл. 3.

Таблиця 2 – Аналіз результативності урядової державної програми «ЄРобота»

Програма чи напрям бізнесу	Кількість грантів, мікрогрантів	Кошти, грн
Розвиток власної справи	13006	3,1 млрд
Відкриття переробних підприємств	633	3,2 млрд
Розвиток садівництва, ягідництва, виноградарства	182	771,9 млн
Розвиток тепличного господарства	56	2983 млн
Ветеранам та членам їхніх родин	280	116 млн

Джерело: розроблено автором на основі [8].

Таблиця 3 – Результативність урядової підтримки агробізнесу за напрямками «Свій сад» і «Своя теплиця», станом на 23.09.2024 р.

Вид фінансової підтримки	Кількість господарств, що отримали грант		Отримана сума, млн грн		
	2022-2023 рр.	2024 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
На розвиток садівництва, ягідництва та виноградарства	120	62	34,3	502,8	234,8
На розвиток тепличного господарства	31	25	14,0	153,8	121,5
РАЗОМ	151	87	48,3	656,6	356,3

Джерело: побудовано автором на основі [9]

Отже, дані табл. 3 свідчать про те, що з початку дії до вересня 2024 р. урядової держпрограми «ЄРобота» за напрямом «Свій сад» і «Своя теплиця» 238 агропідприємств отримали гранти на загальну суму понад 1,06 млрд грн. Зокрема, за напрямом «Свій сад» грантоотримувачами стали 182 агропідприємства, яким було виплачено 771,9 млн грн, з яких повністю отримали кошти 92% або 167 господарств. За напрямом «Своя теплиця» грантоотримувачами стали 56 агропідприємств, яким повністю було виплачено 289,3 млн грн [9].

Українським державним фондом підтримки фермерських господарств за програмою надання бюджетної субсидії на 1 га оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення у вересні 2024 р. було виплачено 404,6 млн грн 2822 підприємствам агросектору [10]. Кошти надійшли в рамках ARISE (Екстрений проект надання

інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України) відповідно до Порядку, регламентованого КМУ [11].

У цілому розмір державної підтримки розвитку агросектору протягом 2018–2025 рр. подано в табл. 4.

Таблиця 4 – Державна фінансова підтримка сільського господарства, її розмір

Роки	Розмір фінансування, млрд грн
2018	6,30
2019	5,90
2020	4,00
2021	4,50
2022	4,60
2023 ¹	1,56
2024	4,20
2025 ²	понад 5,00

Примітки:

¹ дані держфінансування по деяких програмах, відсутня офіційна інформація в цілому по АПК України;

² інформація з проєкту Бюджету-2025.

Джерело: побудовано автором на основі [12, 13]

З табл. 4 видно, що з 2018 по 2024 рр. відбувалось поступове зменшення сум державного бюджету на фінансування сільського господарства України. Якщо в 2018 р. держпідтримка становила 6,3 млрд грн, то в 2024 р. тільки 66,7% від цієї суми. У 2025 р. заплановано часткове збільшення суми урядової підтримки АПК на 0,8 млрд грн порівняно з 2024 р., про що свідчать дані проєкту державного бюджету на 2025 рік [13].

Погоджуємося з думкою дослідників [14], що сьогодні конкретні кроки, використані інструменти, комплекс урядових заходів тільки частково підтримують МП агробізнесу, що продовжують працювати у складних умовах повномасштабної війни на території України.

Висновки. 1. Сьогодні Україна формує нову економіку, у тому числі експортоорієнтований АПК з наголосом на переробку. З метою гарантування глобальної продовольчої безпеки логістичні маршрути й сільське господарство України включено в європейські ланцюги виробництва.

2. Вкрай необхідно продовжувати співпрацю між державою і бізнесом, щоб глибше зрозуміти проблеми галузі, визначити пріоритетні напрямки розвитку сільського господарства та виробити

ефективний організаційно-економічний механізм урядової підтримки розвитку АПК України.

3. Нинішні фінансові інструменти держпідтримки агросектору недостатньо ефективні та не повністю вирішують важливі проблеми галузі, які ще більше загострюються внаслідок продовження повномасштабної війни на території України. Деякі урядові програми потребують доопрацювання й модернізації з обов'язковим врахуванням наступних проблем:

- брак людських ресурсів на ринку праці з рекордною кількістю вакансій за «чоловічими» професіях, створення робочих місць на селі;
- програми з прискорення розмінування земель сільськогосподарського призначення;
- відновлення родючості ґрунтів шляхом освоєння виробництва біопрепаратів, мікробіологічних і бактеріальних препаратів;
- розвиток агроіндустріалізації: глибока переробка сільгоспродуктів, молока, м'яса й виробництво продуктів з доданою вартістю;
- розвиток органічного виробництва і наближення до сталого розвитку;
- переорієнтація аграріїв на вирощування більш прибуткових культур (диверсифікація на бавовну, льон, сою, інші бобові культури, волоські горіхи, часник тощо) та підвищення якості вирощених агрокультур;
- розширення логістики, вибір альтернативних ланцюгів постачання сільськогосподарської продукції;
- розвиток біоенергетики шляхом вироблення енергії з агросировини;
- державна підтримка фермерів шляхом запровадження цільових грантових програм для відновлення поголів'я та реконструкцію тваринницьких ферм;
- виплата грошової допомоги селянським господарствам за урядовою програмою компенсації за втрачений урожай внаслідок підриву РФ греблі Каховської ГЕС [15];
- спрощення умов реструктуризації кредитної заборгованості аграріям на окупованих і деокупованих територіях; розширення умов кредитних програм й лізингу на придбання вітчизняної сільгосптехніки;
- залучення інвесторів до розвитку агросектору (зокрема, придбання вітчизняної сільгосптехніки, відновлення інфраструктури тощо);

- адаптація вітчизняної агропродовольчої політики до положень Спільної аграрної політики ЄС та гармонізація вітчизняного законодавства цієї сфери з вимогами ЄС.

Дослідження виконані в рамках виконання наукових тем кафедри менеджменту ЛНУ імені Івана Франка «Розвиток споживчого ринку товарів: теорія і практика» (№ 0123U101604 від 14.03.2023) та «Управління ресурсним потенціалом відновлення економіки України» (№ 0124U002395 від 12.03.2024) [16].

Список джерел інформації / References

1. Павлишин М.Л. Аналіз регуляторної політики продовольчого забезпечення в Україні. *Актуальні проблеми товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи*: збірник матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Полтава: ПУЕТ, 2024. С. 105–107.

Pavlyshyn, M.L. (2024). Analiz rehuliatornoi polityky prodovolchoho zabezpechennia v Ukraini [Analysis of the regulatory policy of food supply in Ukraine]. *Aktualni problemy tovaroznavstva, biotekhnologii, ekspertyzy ta mytnoi spravy*: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi nauk.-prakt. Internet-konferentsii – *Actual problems of commodity science, biotechnology, expertise and customs affairs*. Poltava: Poltavskiy universytet ekonomiky i torhivli, 105-107 [in Ukrainian].

2. Павлишин М.Л. Трансформаційні шляхи продовольчого забезпечення: виклики для логістики та можливості для АПК України у воєнний час. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2024. Вип. 51. С. 65–73. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2024.51.0.5108> [in Ukrainian].

Pavlyshyn, M.L. (2024). Transformatsiini shliakhy prodovolchoho zabezpechennia: vyklyky dlia lohistyky ta mozhlyvosti dlia APK Ukrainy u voiennyi chas [The Transformational Pathways of Food Supply: Challenges for Logistics and Opportunities for Ukraine's Agricultural Industry in Wartime]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini – Formation of market economy in Ukraine*, 51, 65-73. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2024.51.0.5108> [in Ukrainian].

3. Lopatynskiy, Y., Belei, S., Kapelista, I., Denysiuk, L., & Pavlyshyn, M. (2023). The Effectiveness of the Management System in the Conditions of War and its Influence on the Development of Agribusiness. *Review of Economics and Finance*, 21, 932-940. Retrieved from <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.258652>

4. Відбулись комітетські слухання на тему: «Державна підтримка аграрного сектору 2024. Державні та недержавні фонди і механізми». URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/247281.html

Vidbulys komitetski slukhannia na temu: «Derzhavna pidtrymka ahrarnoho sektoru 2024. Derzhavni ta nederzhavni fondy i mekhanizmy» [The Committee Hearings on 'State Support of the Agricultural Sector 2024. State and non-state funds and mechanisms']. Retrieved from https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/247281.html [in Ukrainian].

5. Програми державної підтримки аграріїв, що діють у 2024 році. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/iniciativi/programi-derzhavnoi-pidtrimki-agrariiv-aki-diut-u-2024-roci>

Prohramy derzhavnoi pidtrymky ahrariiv, shcho diut u 2024 rotsi [The state support programmes for agrarians in force in 2024]. Retrieved from <https://business.diiia.gov.ua/cases/iniciativi/programi-derzhavnoi-pidtrimki-agrariiv-aki-diut-u-2024-roci> [in Ukrainian].

6. Державний аграрний реєстр. URL: <https://www.dar.gov.ua/news>
Derzhavnyi ahrarnyi reiestr [The State Agrarian Register]. Retrieved from <https://www.dar.gov.ua/news> [in Ukrainian].

7. Сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>

Sait Ministerstva ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [Official website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]. Retrieved from <https://minagro.gov.ua/> [in Ukrainian].

8. «Робота: понад 14 000 підприємців отримали від держави гранти на розвиток бізнесу. URL: <https://me.gov.ua/news/detail?lang=uk-ua&id=e19ed500-B0FE-4C43-A7E9-86d9a7b5362b&title=robita-ponad14-000>

eRobota: ponad 14 000 pidpriemtsiv otrymaly vid derzhavy hranty na rozvytok biznesu [eWork: more than 14,000 entrepreneurs received business development grants from the state]. Retrieved from <https://me.gov.ua/news/detail?lang=uk-ua&id=e19ed500-B0FE-4C43-A7E9-86d9a7b5362b&title=robita-ponad14-000> [in Ukrainian].

9. Понад 8,3 млн грн отримали ще 3 підприємства на розвиток садів і теплиць. URL: <https://minagro.gov.ua/news/ponad-83-mln-hrn-otrymaly-shche-3-pidpriemstva-na-rozvytok-sadiv-i-teplyts>

Ponad 8,3 mln hrn otrymaly shche 3 pidpriemstva na rozvytok sadiv i teplyts [Three more companies received over UAH 8.3 million for the development of gardens and greenhouses]. Retrieved from <https://minagro.gov.ua/news/ponad-83-mln-hrn-otrymaly-shche-3-pidpriemstva-na-rozvytok-sadiv-i-teplyts> [in Ukrainian]

10. Понад 404 млн грн державної підтримки отримали 2822 фермерських господарств. URL: <https://minagro.gov.ua/news/ponad-404-mln-hrn-derzhavnoi-pidtrymky-otrymaly-2822-fermerskykh-hospodarstv?v=66f2b82c4b07c>

Ponad 404 mln hrn derzhavnoi pidtrymky otrymaly 2822 fermerskykh gospodarstv [The state supported 2822 farms with more than UAH 404 million]. Retrieved from <https://minagro.gov.ua/news/ponad-404-mln-hrn-derzhavnoi-pidtrymky-otrymaly-2822-fermerskykh-hospodarstv?v=66f2b82c4b07c> [in Ukrainian].

11. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції: Постанова КМУ від 16.08.2022 р. № 918 (зі змінами від 20.08.2024, №947).

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Poriadok vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dla nadannia pidtrymky fermerskykh gospodarstv ta inshym vyrobnykam silskohospodarskoi produktsii: Postanova 918 [The procedure for the use of funds provided for in the state budget to support farms and other agricultural producers] [in Ukrainian].

12. Бюджет 2024 – яку державну підтримку заклали для агросектору?
URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/1025-byudjet-2024-yaku-derjavnu-pidtrimku-zaklali-dlya-agrosektoru>

Biudzheth 2024 – yaku derzhavnu pidtrymku zaklaly dlia ahrosektoru? [The 2024 budget - what state support is provided for the agricultural sector?]. Retrieved from <https://agropolit.com/spetsproekty/1025-byudjet-2024-yaku-derjavnu-pidtrimku-zaklali-dlya-agrosektoru> [in Ukrainian]

13. Несмачна М. На підтримку АПК у 2025 році уряд виділить понад 5 млрд грн. URL: <https://superagronom.com/news/19556-na-pidtrimku-apk-u-2025-rotsi-uryad-vidilit-ponad-5-mlrd-grn>

Nesmachna, M. (2024). Na pidtrymku APK u 2025 rotsi uriad vydilyt ponad 5 mlrd hrn [The Government will allocate over UAH 5 billion to support the agricultural sector in 2025]. Retrieved from <https://superagronom.com/news/19556-na-pidtrimku-apk-u-2025-rotsi-uryad-vidilit-ponad-5-mlrd-grn> [in Ukrainian].

14. Ткаченко С.М. Державні ініціативи для підтримки аграрного бізнесу в умовах кризи. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 8(36) С. 272–283. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/13763/13829/13826>

Tkachenko, S.M. (2024). Derzhavni initsiatyvy dlia pidtrymky ahrarnoho biznesu v umovakh kryzy [The Government's initiatives to support agricultural business in times of crisis]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii – Scientific innovations and advanced technologies*, 8(36), 272-283. Retrieved from <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/13763/13829/13826> [in Ukrainian].

15. Порядок надання одноразової грошової допомоги постраждалому населенню внаслідок підриву Російською Федерацією греблі Каховської гідроелектростанції за втрачений врожай: Постанова КМУ від 04.08.2023 № 807 (зі змінами від 12.09.2023, №980).

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). Poriadok nadannia odnorazovoi hroshovoi dopomohy postrazhdalomu naselenniu vnaslidok pidryvu Rosiiskoiu Federatsiiei hrebli Kakhovskoi hidroelektrostantsii za vtrachenyi vrozhai: Postanova № 807 [The Procedure for Providing One-Time Financial Assistance to the Affected Population as a Result of the Russian Federation's Damming of the Kakhovka Hydroelectric Power Plant for the Lost Harvest] [in Ukrainian].

16. Кафедра менеджменту економічного факультету.
URL: <https://econom.lnu.edu.ua/departament/menedzhmentu>

Kafedra menedzhmentu ekonomichnoho fakultetu [Department of Management, Faculty of Economics]. Retrieved from <https://econom.lnu.edu.ua/departament/menedzhmentu> [in Ukrainian]

Павлишин Маріанна Львівна, канд. техн. наук, доц., кафедра менеджменту економічного факультету, Львівський національний університет імені Івана Франка. E-mail: P.Maryanka@i.ua

Pavlyshyn Marianna, PhD, Assistant of Professor. Ivan Franko National University of Lviv Faculty of Economy, Department of Management. E-mail: marianna.pavlyshyn@lnu.edu.ua

DOI 10.5281/zenodo.14634158